

Μια ανοιχτή συζήτηση για τα  
Δικαιώματα του Παιδιού στην  
σύγχρονη σχολική κοινότητα

---

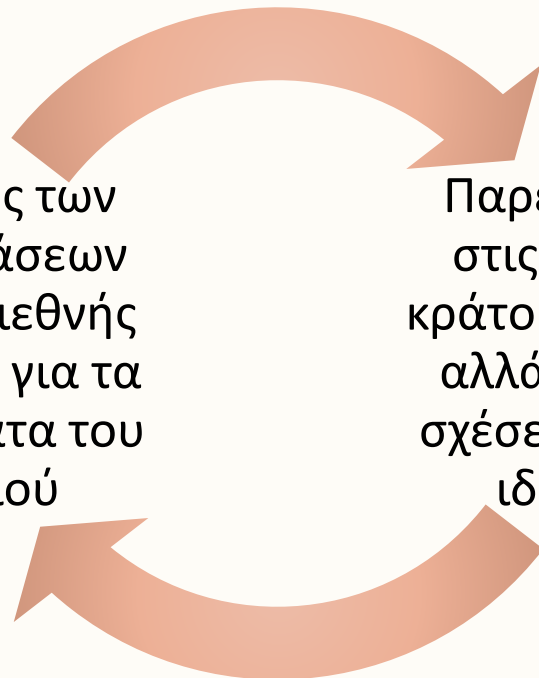
Προβλήματα και πρακτικές αντιμετώπισης



# Ο ΣτΠ και τα Δικαιώματα του Παιδιού

Ο χάρτης των παρεμβάσεων είναι η Διεθνής Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού

Παρεμβαίνει στις σχέσεις κράτους-πολίτη, αλλά και στις σχέσεις μεταξύ ιδιωτών







# Ο Κύκλος Δικαιωμάτων του Παιδιού

---

Διαχείριση αναφορών πολιτών, παιδιών, γονέων, εκπαιδευτικών κλπ

Συνηγορία (διαμόρφωση του νόμου και γενικά του θεσμικού πλαισίου)

Αυτοψίες

Επιστημονικό έργο με δημοσίευση εκθέσεων και υλικού

Παρεμβάσεις στο πεδίο με παρουσία σε σχολεία, ιδρύματα (προαγωγικός ρόλος)



## Το κέρδος (η επιστροφή της κοινωνικής επένδυσης στην εκπαίδευση) σε ατομικό και συλλογικό επίπεδο

---

Το ιδιωτικό όφελος (επιστροφή της δαπάνης) σχετίζεται με το κέρδος που αποκομίζει ο ίδιος ο πολίτης από την κρατική επένδυση (μισθολογικό όφελος, καλύτερο επίπεδο υγείας, δεδομένου ότι υπάρχει στατιστικά σημαντική συσχέτιση ανάμεσα στην εκπαίδευση και στην υγεία, καλύτερες διαπροσωπικές σχέσεις)

---

Το κοινωνικό όφελος έχει πολλές διαστάσεις που περιλαμβάνουν μεγαλύτερη φορολογική βάση, χαμηλότερα ποσοστά εγκληματικότητας (και άρα δαπάνης στο συγκεκριμένο πεδίο), χαμηλότερη δαπάνη του συστήματος ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης και πιο συμμετοχικούς και δραστήριους πολίτες συνολικά, αυξημένη κοινωνική συνοχή



# Οι δαπάνες για την Εκπαίδευση στην Ελλάδα

- Διαχρονικά, η μέση δαπάνη για την Εκπαίδευση στην Ελλάδα κυμαίνεται μεταξύ του 2.7% (1993) και 4.09% (2005) του ΑΕΠ, ενώ η αντίστοιχη δαπάνη στην Δανία αγγίζει το 8.75% (2011). – Το 2019 η συνολική δαπάνη στα εκπαιδευτικά ιδρύματα ανά μαθητή/μαθήτρια σε πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση, κυμάνθηκε σε επίπεδο χαμηλότερο από τους μέσους όρους τόσο των χωρών του ΟΟΣΑ όσο και εκείνων της ΕΕ. – Το 2020, η δημόσια δαπάνη για την Εκπαίδευση στην Ελλάδα, ήταν το 3.9 του ΑΕΠ, χαμηλότερο από το μέσο όρο της ΕΕ των 27 που ήταν 4.6 του ΑΕΠ

# Διεθνής Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού-το δικαίωμα στην Εκπαίδευση, άρθρ. 28

1. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη αναγνωρίζουν το δικαίωμα του παιδιού στην εκπαίδευση και, ιδιαίτερα, για να επιτευχθεί η άσκηση του δικαιώματος αυτού προοδευτικά και στη βάση της ισότητας των ευκαιριών:

α. Καθιστούν τη στοιχειώδη εκπαίδευση υποχρεωτική και δωρεάν για όλους.

β. Ενθαρρύνουν την ανάπτυξη διαφόρων μορφών δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, τόσο γενικής όσο και επαγγελματικής, τις καθιστούν ανοιχτές και προσιτές σε κάθε παιδί, και παίρνουν κατάλληλα μέτρα....

γ. Εξασφαλίζουν σε όλους την πρόσβαση στην ανώτατη παιδεία με όλα τα κατάλληλα μέσα, σε συνάρτηση με τις ικανότητες του καθενός.

δ. Καθιστούν ανοιχτές και προσιτές σε κάθε παιδί τη σχολική και την επαγγελματική ενημέρωση και τον προσανατολισμό.

ε. Παίρνουν μέτρα για να ενθαρρύνουν την τακτική σχολική φοίτηση και τη μείωση του ποσοστού εγκατάλειψης των σχολικών σπουδών....

# Διεθνής Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού-το δικαίωμα στην Εκπαίδευση, άρθρ. 29

1. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη συμφωνούν ότι η εκπαίδευση του παιδιού πρέπει να αποσκοπεί:

α. Στην ανάπτυξη της προσωπικότητας του παιδιού και στην πληρέστερη δυνατή ανάπτυξη των χαρισμάτων του και των σωματικών και πνευματικών ικανοτήτων του.

β. Στην ανάπτυξη του σεβασμού για τα δικαιώματα του ανθρώπου και τις θεμελιώδεις ελευθερίες και για τις αρχές που καθιερώνονται στο Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών.

γ. Στην ανάπτυξη του σεβασμού για τους γονείς του παιδιού, την ταυτότητά του, τη γλώσσα του και τις πολιτισμικές του αξίες, καθώς και του σεβασμού του για τις εθνικές αξίες της χώρας στην οποία ζει, της χώρας από την οποία μπορεί να κατάγεται...

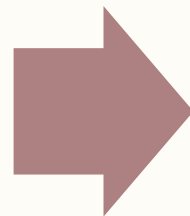
δ. Στην προετοιμασία του παιδιού για μία υπεύθυνη ζωή σε μία ελεύθερη κοινωνία μέσα σε πνεύμα κατανόησης, ειρήνης, ανοχής, ισότητας των φύλων και φιλίας ανάμεσα σε όλους του λαούς

ε. Στην ανάπτυξη του σεβασμού για το φυσικό περιβάλλον...

# Νομικά εργαλεία: Το άρθρο 19 της Διεθνούς Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού

---

Τα συμβαλλόμενα κράτη λαμβάνουν όλα τα κατάλληλα νομοθετικά, διοικητικά, κοινωνικά και εκπαιδευτικά μέτρα, προκειμένου να προστατεύσουν το παιδί από κάθε μορφή βίας, προσβολής ή βιαιοπραγιών σωματικών ή πνευματικών, εγκατάλειψης ή παραμέλησης, κακής μεταχείρισης ή εκμετάλλευσης συμπεριλαμβανομένης της σεξουαλικής βίας...



Αυτά τα προστατευτικά μέτρα θα πρέπει να περιλαμβάνουν όπου χρειάζεται, αποτελεσματικές διαδικασίες για την εκπόνηση κοινωνικών προγραμμάτων, που θα αποσκοπούν στην παροχή της απαραίτητης υποστήριξης στο παιδί και σε αυτούς οι οποίοι έχουν την επιμέλειά του, καθώς και για άλλες μορφές πρόνοιας και για το χαρακτηρισμό, την αναφορά, την παραπομπή την ανάκριση την περίθαλψη και την παρακολούθηση της εξέλιξής τους στις περιπτώσεις κακής μεταχείρισης του παιδιού που περιγράφονται πιο πάνω, και όπου χρειάζεται, για διαδικασίες δικαστικής παρέμβασης.



Τα δικαιώματα του Παιδιού διαμεσολαβούνται από τους ασκούντες τη γονική μέριμνα (εκπροσώπηση, επιμέλεια και διοίκηση της περιουσίας του τέκνου σύμφωνα με τον ΑΚ)



Ωστόσο η προστασία των δικαιωμάτων του Παιδιού αποτελεί ζήτημα δημοσίου συμφέροντος με στόχο την ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής (στόχος είναι να αποδομηθεί μία από τις κυρίαρχες αντιλήψεις του είδους «δικό μου είναι το παιδί, όπως θέλω το μεγαλώνω»)

---

Η ιδιαιτερότητα των δικαιωμάτων του Παιδιού και μια συνηθισμένη παρεξήγηση

# Η Εκπαίδευση στην Ελλάδα: Προκλήσεις

---

Ελλιπής επένδυση στο  
εκπαιδευτικό σύστημα  
με υλικούς και  
ανθρώπινους πόρους

Απουσία συστηματικής  
και υποχρεωτικής  
επιμόρφωσης όλων των  
εκπαιδευτικών

Διοικητική  
πολυπλοκότητα και  
συχνές τροποποιήσεις  
του πλαισίου



Η κρίση της πανδημίας



## Οι δύο πυλώνες αναγνώρισης και πρώτης διαχείρισης της ενδοοικογενειακής βίας

---

- Το σχολείο (χάρη στη σχέση εμπιστοσύνης που οικοδομείται με την/τον εκπαιδευτικό)
- Οι υπηρεσίες υγείας





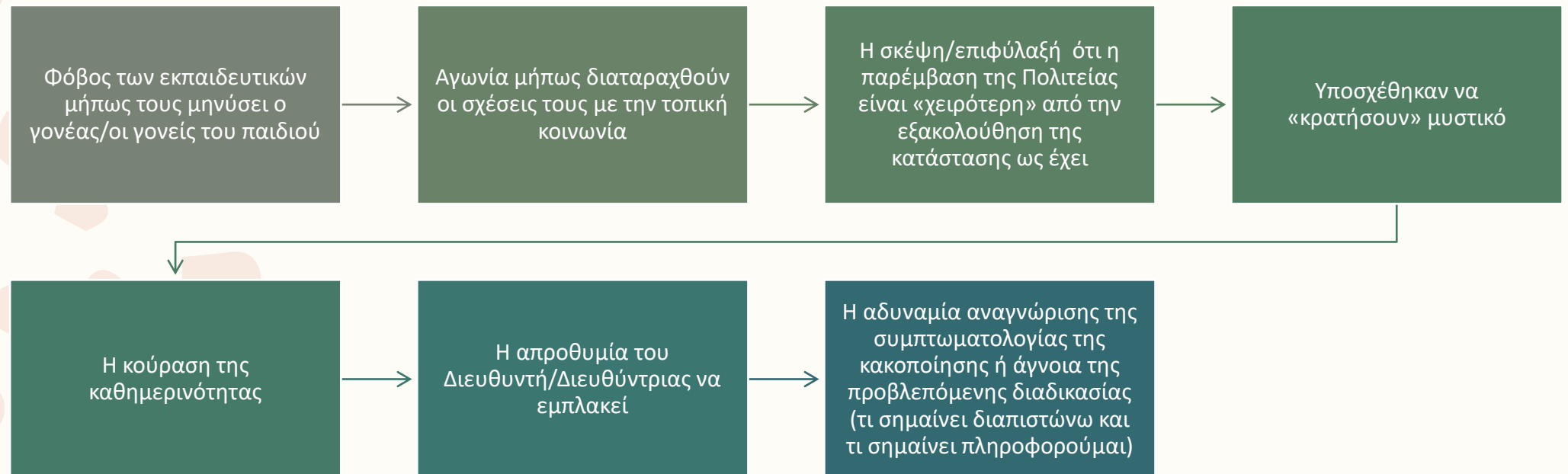
## Το πρόβλημα της κακοποίησης και η υποχρέωση του/της εκπαιδευτικού (άρθρο 23 του νόμου 3500/06)

Εκπαιδευτικός της πρωτοβάθμιας ή δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης ο οποίος, κατά την εκτέλεση του εκπαιδευτικού του έργου, με οποιονδήποτε τρόπο πληροφορείται ή διαπιστώνει ότι έχει διαπραχθεί σε βάρος μαθητή έγκλημα ενδοοικογενειακής βίας, ενημερώνει, χωρίς καθυστέρηση, τον διευθυντή της σχολικής μονάδας.

Ο διευθυντής της σχολικής μονάδας ανακοινώνει, αμέσως, την αξιόποινη πράξη στον αρμόδιο εισαγγελέα, σύμφωνα με τις διατάξεις της παραγράφου 1 του άρθρου 37 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, ή στην πλησιέστερη αστυνομική αρχή.

Την ίδια υποχρέωση έχουν οι εκπαιδευτικοί και οι διευθυντές των ιδιωτικών σχολείων, καθώς και οι υπεύθυνοι των πάσης φύσεως Μονάδων Προσχολικής Αγωγής.

# Ανασταλτικοί παράγοντες της υποβολής αναφοράς-καταγγελίας



# Ο αντίλογος του φόβου

---

Η αναφορά των περιστατικών κακοποίησης είναι μέρος της φύσης του εκπαιδευτικού λειτουργήματος.

Τυχόν έγκληση, πιθανότατα θα αρχειοθετηθεί από την αρμόδια εισαγγελική Αρχή.

Η κακή διαχείριση της πολιτείας δεν αίρει την νομική και ηθική υποχρέωση για καταγγελία.

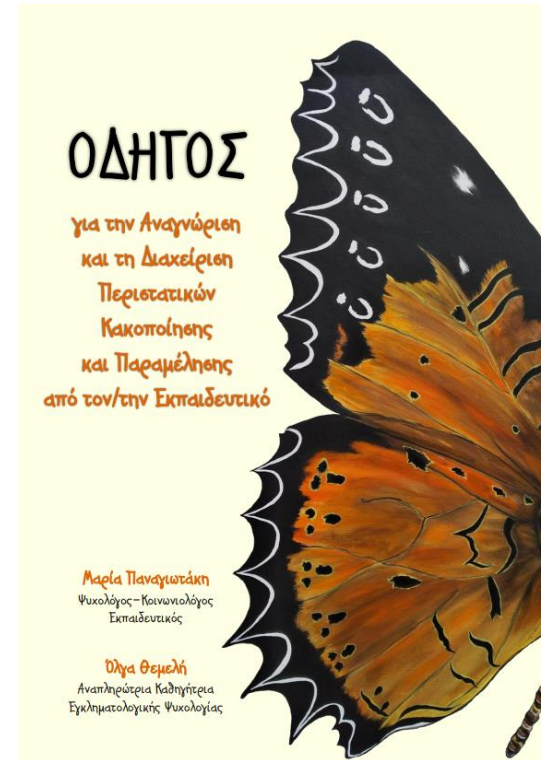
Οι εκπαιδευτικοί δεν μπορούν να «κρατούν μυστικά» όταν τίθεται ζήτημα προστασίας της ασφάλειας των μαθητών.

Υφίσταται ήδη πρωτόκολλο από το οποίο μπορούμε να εφοδιαστούμε με βασικές πληροφορίες.



# Οδηγός για την αναγνώριση και διαχείριση Κ-Π από τον εκπαιδευτικό

<http://iep.edu.gr/el/odigoi-egxeiridia>



# Το πρωτόκολλο του Ινστιτούτου Υγείας του Παιδιού

<http://dkday-athin.att.sch.gr/autosch/joomla15/images/Upload/protokollo%20diax.pdf>

**Ινστιτούτο Υγείας του Παιδιού**  
Διεύθυνση Ψυχικής Υγείας & Κοινωνικής Πρόνοιας  
Κέντρο για τη Μελέτη και την Πρόληψη  
της Κακοποίησης & Παραμέλησης των Παιδιών  
Διευθυντής: Γ. Νικοηαΐδης, MD, MA, MSc, PhD  
Φωκίδος 7, 11526 Αθήνα  
τηλ.: 2107715791, fax: 2107793648  
e-mail: ich\_dos@otenet.gr | www.ich-mhsw.gr



ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΗ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ,  
ΔΙΑΓΝΩΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ  
ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΩΝ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗΣ & ΠΑΡΑΜΕΛΗΣΗΣ ΠΑΙΔΙΩΝ

Πρωτόκολλο  
Διερεύνησης,  
Διάγνωσης  
και Διαχείρισης  
Κακοποίησης και  
Παραμέλησης  
Παιδιών

«Η Πρόξη «Ολοκληρωμένη Προσέγγιση για τη Διερεύνηση, Διάγνωση  
και Διαχείριση Περιστατικών Κακοποίησης & Παραμέλησης Παιδιών»  
(MIS 372071) υλοποιείται στο πλαίσιο του Επαιρησιακού Προγράμματος

ISBN 978-946-9766-08-1



ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ, ΔΙΑΓΝΩΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΜΕΛΗΣΗΣ ΠΑΙΔΙΩΝ (ΚΑΔΑ-Π)

# Τι πρέπει να γνωρίζουν (μεταξύ άλλων) οι εκπαιδευτικοί

---

Δεν πρέπει να υποσχεθούν ότι θα κρατήσουν στα παιδιά ότι θα κρατήσουν «μυστικά»

Δεν πρέπει να εκφέρουν κρίσεις κατά τη διάρκεια της αφήγησης των παιδιών

Πρέπει να ακούσουν προσεκτικά το παιδί και να κάνουν ερωτήσεις «ανοιχτού τύπου»

Θα πρέπει να ευχαριστήσουν το παιδί για την εκμυστήρευση και την εμπιστοσύνη τους



# Τι είναι η παραμέληση;

---

Παραμέληση είναι η αποτυχία του γονέα/κηδεμόνα να εξασφαλίσει στο παιδί βασικά αγαθά για την ομαλή ψυχοκοινωνική του ανάπτυξη

Στα αγαθά αυτά εντάσσονται η επαρκής τροφή, η στέγη, ο ρουχισμός η εποπτεία και επιμέλεια γύρω από τα ζητήματα της μόρφωσης, η ιατρική περίθαλψη, η επαρκής επιτήρηση και προστασία από οποιοδήποτε κίνδυνο

Αλλά και η παροχή αγάπης και φροντίδας προς το παιδί

Επομένως η παραμέληση μπορεί να είναι σωματική, ιατρική, εκπαιδευτική, ψυχολογική-συναισθηματική

# Τι πρέπει να κάνουμε;

Στην περίπτωση της παραμέλησης θα πρέπει να κατ' αρχάς να εξαντλήσουμε την δυνατότητα παροχής συμβουλών στον γονέα εφόσον φαίνεται να το έχει ανάγκη (μονογονεϊκή οικογένεια σε καθεστώς φτώχειας κλπ)

Είναι σημαντική η διασύνδεση του σχολείου με υπηρεσίες της κοινότητας (ιδίως τις κοινωνικές υπηρεσίες των Δήμων και των ΚΕΣΥ) προκειμένου να συζητηθούν συγκεκριμένα πλάνα παρακολούθησης παρέμβασης ανάλογα με την περίπτωση

Εάν το παιδί βρίσκεται σε άμεσο κίνδυνο (για τη ζωή, τη σωματική του ακεραιότητα κλπ) θα πρέπει να ενημερωθεί η Εισαγγελία

# Κακοποίηση-Παραμέληση: Οι παρεμβάσεις του Συνηγόρου

---

Έχει ήδη προωθήσει σχέδιο διάταξης για την νομική προστασία εκπαιδευτικών (μεταξύ άλλων) και αναμένεται η ανταπόκριση του Υπουργείου

Εισηγείται την ενδυνάμωση των εκπαιδευτικών δια μέσω της συστηματικής επιμόρφωσης

Επισκέπτεται τα σχολεία με στόχο την ενημέρωση και υποστήριξη

Παρεμβαίνει, κατά τη διαχείριση αναφορών και διασυνδέει την οικογένεια με φορείς ψυχικής υγείας ή διαβιβάζει στην Εισαγγελία

# Διαζευγμένοι γονείς-Γονική μέριμνα και ενημέρωση

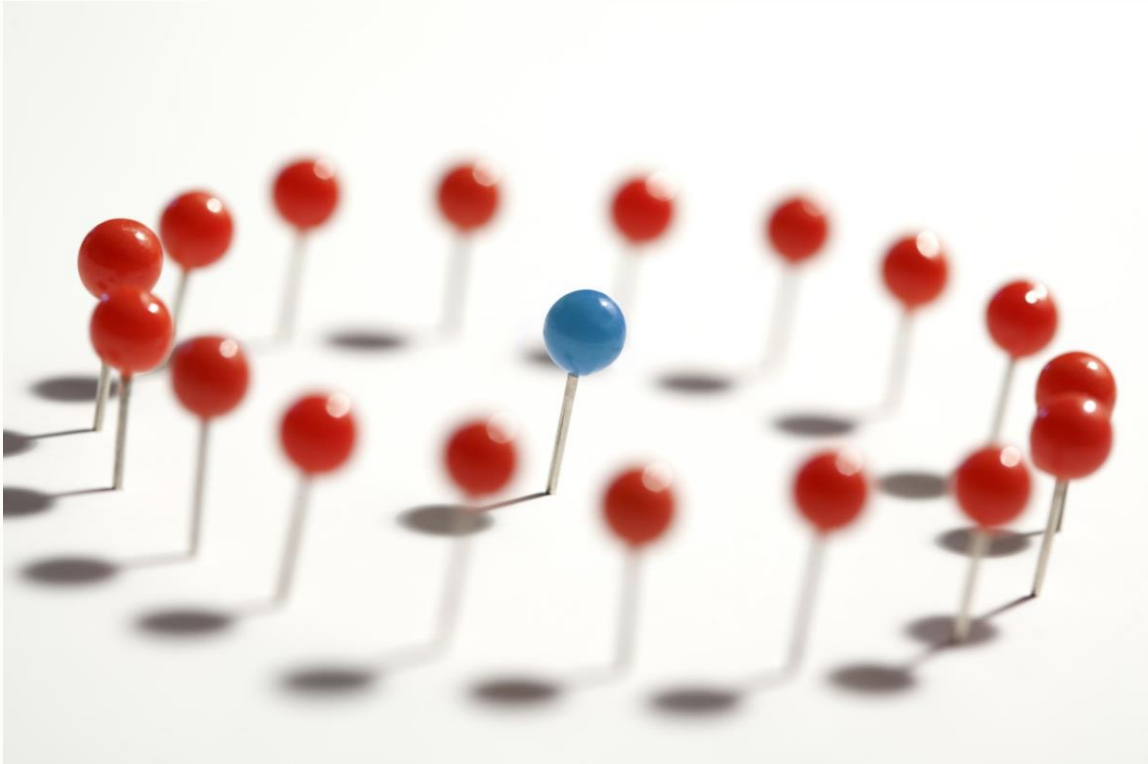
---

Συχνά οι εκπαιδευτικοί δεν γνωρίζουν τι πρέπει να κάνουν με το γονέα που δεν ασκεί την επιμέλεια του παιδιού, αλλά ζητάει να πληροφορηθεί για τη σχολική του πρόοδο ή να το δει στο σχολείο.

Ο Συνήγορος έχει ήδη παρέμβει για την επίλυση του ζητήματος και ήδη από το 2010 έχει εκδοθεί εγκύκλιος η οποία ορίζει μεταξύ άλλων ότι «η *περιστασιακή επικοινωνία του παιδιού με το γονέα που δεν μένει μαζί του αλλά διατηρεί τη γονική μέριμνα αυτού δεν μπορεί να απαγορευθεί...*» και ότι «η *ενημέρωση του γονέα που δεν ασκεί την επιμέλεια...επιβάλλεται στο πλαίσιο εκπλήρωσης των υποχρεώσεων του σχολείου...*»



# Σχολικός Εκφοβισμός



- Επιθετική, εσκεμμένη, επαναλαμβανόμενη συμπεριφορά, που αποτελεί κατάχρηση εξουσίας και εμπεριέχει ανισότητα στη δύναμη αντικειμενική ή αντιληπτή
- Εκδηλώνεται άμεσα-σωματικά (χτυπήματα κλπ), άμεσα-λεκτικά (προσβολές, σεξουαλικά υπονοούμενα κλπ), έμμεσα-κοινωνικά (εκβιασμοί, απειλές, διάδοση φημών και μυστικών, κοινωνική απομόνωση) και ηλεκτρονικά (χρήση εικόνων χωρίς άδεια στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, προσβολές και δυσφήμιση με τη χρήση του διαδικτύου κλπ)
- Θα πρέπει να ξανασυζητηθεί η σημασία της σχολικής διαμεσολάβησης και η καλλιέργεια μίας κουλτούρας εμπιστοσύνης και αποδοχής στο σχολείο



## Η πρόληψη και αντιμετώπιση της βίας στο σχολείο: η Σχολική διαμεσολάβηση ως εργαλείο

Υλοποίηση του θεσμού σε όλη την επικράτεια με παράλληλη ενδυνάμωση των εκπαιδευτικών

Άμβλυνση των εντάσεων, βελτίωση των σχέσεων, αλλά ιδίως ουσιαστική συμμετοχή και ανάληψη ευθύνης των παιδιών εντός του πλαισίου της σχολικής καθημερινότητας

# Δημοκρατικό σχολείο από την αρχή: χαρακτηριστικά (1)

---

Δημοκρατική σχολική  
διοίκηση

Η επικοινωνία στο σχολείο

Η εκπαίδευση στα  
ανθρώπινα δικαιώματα και  
τα δικαιώματα του παιδιού  
με συμμετοχικές και  
βιωματικές μεθόδους

Η ακρόαση της γνώμης του  
παιδιού σε ένα ασφαλές  
περιβάλλον- Η εκπαίδευσή  
του στις πρώτες συλλογικές  
διαδικασίες

# Δημοκρατικό σχολείο από την αρχή: χαρακτηριστικά (2)

---

Η πρόληψη και αντιμετώπιση της βίας στο σχολείο

Η προστασία των παιδιών από ενδοικογενειακή βία και παραμέληση

Συνεργασία με δίκτυο τοπικών υπηρεσιών



# Δημοκρατική Σχολική Διοίκηση

---

Για την βέλτιστη εφαρμογή της δημοκρατίας στο σχολείο είναι απαραίτητο να διευκολύνεται και υποστηρίζεται η λειτουργία των προβλεπόμενων οργάνων διοίκησης του σχολείου (ιδίως του Συλλόγου Διδασκόντων, των Μαθητικών Κοινοτήτων, του Συλλόγου Γονέων και Κηδεμόνων και του Σχολικού Συμβουλίου) **και να ακούγεται συστηματικά η γνώμη των μαθητριών και μαθητών σε όλα τα θέματα που τους αφορούν** (πρόταση Συνηγόρου 2015)

ή αλλιώς **επικοινωνία, επικοινωνία** και πάλι **επικοινωνία**



# Επικοινωνία με το Συνήγορο

---

800 11 32 000 (για παιδιά)

2131306605 και 703 (για  
ενήλικες)

[cr@synigoros.gr](mailto:cr@synigoros.gr)

[www.synigoros.gr/paidi](http://www.synigoros.gr/paidi)

# Democracy and Education

## WHAT DOES DEMOCRATIC EDUCATION MEAN IN THE 21<sup>ST</sup> CENTURY?

---

Ευχαριστώ πολύ!

*“Democracy has to be born anew  
every generation, and education is  
its midwife.”*

*- John Dewey*



Cameron Paterson